

KOMPARATÍV KAPITALIZMUS

Készült a TÁMOP-4.1.2-08/2/A/KMR-2009-0041 pályázati projekt keretében
Tartalomfejlesztés az ELTE TáTK Közgazdaságtudományi Tanszékén
az ELTE Közgazdaságtudományi Tanszék,
az MTA Közgazdaságtudományi Intézet
és a Balassi Kiadó
közreműködésével

Készítette: Laki Mihály

Szakmai felelős: Kövér György

2011. június

KOMPARATÍV KAPITALIZMUS

12. hét

Vállalati stratégiák, vállalkozók, a piacfejlődés típusai

Laki Mihály

Szocializmus – kapitalizmus: különbségek

A szocialista gazdaságban a termék és szolgáltatás piacok az esetek nagy többségében **nem jutottak el a tartósan kiszámítható működés állapotába.**
A rendszerváltás időszakában különböző távolságra voltak ettől az állapottól

A rendszerváltás után megszűntek a tartósan rendezett piacok létrejöttét akadályozó tényezők (elsősorban a politikai kockázat hullámvázai)

A piacfejlődés szakaszai

Szakaszok	Régi termék piaca	Új termék piaca
Beáramlás	A piac vagy más piacok régi és új szereplők	Új szereplők + más piacok régi szereplői
Piaci zavar	A régiék és az újak + alkalmi és a stratégiai szereplők ellentéte	Az alkalmi és a stratégiai szereplők ellentéte
Konzolidálódás	Az alkalmi-megbízhatatlan szereplők (egy részük) kiszorul Megalakulnak, újraszerveződnek a vállalkozói érdekvédelem és koordináció szervezetei	Az alkalmi-megbízhatatlan szereplők (egy része) kiszorul Megalakulnak a vállalkozói érdekvédelem és koordináció új szervezetei

A vállalkozók piaci stratégiájának típusai

- Alkalmi – stratégiai
- Helyi – nemzeti – nemzetközi piac szereplője
- Egy piac – több piac szereplője
- Magyar – külföldi tulajdonosi többségű

Vállalati növekedési stratégiák

- Növekedést háritó
- Növekedést tervező
- Sodródó – szakaszosan növekvő
- Kooperáló – szövetkező

Induló állapot Átalakuló piac: a régi szereplők

Tulajdonforma	Átalakul	Megszűnik	Tovább működik
Állami nagyvállalat	XXX	X	X
Nagyszövetkezet	X	XX	
Kisszövetkezet	XX	X	
Hibridek	XX	XX	
Hagyományos kisipar, kereskedelem			XX
Második gazdaság	X		X

Induló állapot Újonnan szerveződő piac, a piacra lépő (új) szereplők

Tulajdonforma	Megalakul	Átalakul	Tovább működik új piacon
Állami vállalat		X	X
Hagyományos kisipar, kiskereskedelem	X		
Új vállalkozás	X		
Külföldi többségi tulajdonú vállalat	X		X

A piaci zavarok fontosabb okai

- Eltérő piaci kultúrák
- A kivételes piacbővülési lehetőségek kifulladásága
- Finanszírozási nehézségek
- Adóterhek
- Az állami szabályozás zavarai
- Sodródás, üzleti terv hiánya

A konszolidált piacok

A piac konszolidálódása törékeny és változó állapot, amit megzavarhatnak:

- Új belépők (későn érkezők)
- A piac viszonylagos telítődése
- Technikai újítások (helyettesítő termékek)
- Az állami szabályozás módosulásai
- A monetáris politika változásai

A gazdasági válság jellegzetes vállalati tünetei

- Forgalomcsökkenés
- Készletnövekedés
- Növekvő tartozás
- Áresés
- Beruházások halasztása, törlése

A válságelhárító módszerek

Megoldás

- Áremelés
- Forgalomemelés
- Piacváltás
- Termékváltás
- Szervezeti átalakítás
- Létszámcsökkentés
- Beruházások törlése

Halasztás

- Készletre termelés
- Vállalatközi kényszerhitelezés
- Közterhek befizetésének halasztása

Irodalom

Lengyel György (1997–1998): Entrepreneurial Inclination in Hungary, 1988–1996
International Journal of Sociology Vol. 27. No. 4. téli szám 36–49.

Laki Mihály (2006a): Az idegennyelv-oktatási piac átalakulása, Közgazdasági Szemle, LIII. Évf. október (880–902.)

Laki Mihály (2008): Egy sikertörténet vége? (A nyomdaipari termékek piacának átalakulása 1989 után) Közgazdasági Szemle LV. évf., január, 39–60.

Várhegyi Éva (2003): Bankverseny Magyarországon, Közgazdasági Szemle, L. évf. december 1027–1048.

Vedres Balázs: Bank és hatalom. A bankok helye a magyar nagyvállalatok kapcsolathálójában. Szociológiai Szemle, 1997. 2. 101–123.